

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY
NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G'OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK”

УРГЕНЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБУ РАЙХАНА БЕРУНИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ
И ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ
СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

IN THE NAME OF
ABU RAYHAN BERUNI
URGANCH STATE UNIVERSITY

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION,
AND ECONOMY IN THE FIELD OF
CONSTRUCTION AND
ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
REPUBLICAN CONFERENCE

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
1-TO'PLAMI

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurotov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A. Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

3. R.M. Achildiyeu. features of passenger flow distribution in the city (on the example of the city of samarkand). problems of architecture and construction). -66-69 page, 2025-yil. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15125149>
4. R.M. Achildiyeu. the main issues and problems of urban planning at the present time problems of architecture and construction (scientific and technical journal). -30.05.2024 № issue 5 e-issn: 2901-7845, issn: 2091-9004,, 2024-yil. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11518650>

O‘ZBEKISTON SHAHARLARIDA ZAMONAVIY AVTOBEKATLARNI LOYIHALASH

Matkarimov Feruzbek Timur o‘g‘li

Urganch Davlat Universiteti tayanch doktoranti

Feruzbek.matkarimov@bk.ru

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston shaharlarida zamonaviy avtobekatlarni loyihalash masalalari yoritilgan. Avtobekatlarning shahar transport tizimidagi ahamiyati, loyihalash tamoyillari va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish tajribasi tahlil qilingan. Shuningdek, bekatlarning funksional qulayligi, xavfsizligi va milliy me‘moriy qiyofasi bilan uyg‘unligi masalalari ko‘rib chiqilgan.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы проектирования современных автовокзалов в городах Узбекистана. Анализируется значение автовокзалов в транспортной системе города, принципы проектирования и опыт внедрения современных технологий. Особое внимание уделено вопросам функционального удобства, безопасности и гармонии с национальным архитектурным обликом.

Abstract

This article examines the issues of designing modern bus stations in the cities of Uzbekistan. The study analyzes the role of bus stations in the urban transport system, design principles, and the implementation of modern technologies. Special attention is given to functionality, safety, and integration with the national architectural identity.

Kalit soʻzlar

Avtobekat, transport infratuzilmasi, zamonaviy loyihalash

Ключевые слова

Автовокзал, транспортная инфраструктура, современное проектирование

Keywords

Bus station, transport infrastructure, modern design

Kirish

Oʻzbekiston shaharlarida transport infratuzilmasini rivojlantirish aholiga qulay, xavfsiz va samarali xizmat koʻrsatishning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Transport tarmoqlarining samarali faoliyati aholining kundalik ehtiyojlarini qondirish, iqtisodiy jarayonlarni tezlashtirish hamda hududlar oʻrtasida integratsiyani taʼminlashda muhim rol oʻynaydi. Avtomobil transporti, ayniqsa shaharlararo va shahar ichidagi yoʻlovchi tashishda yetakchi oʻrin tutmoqda. Shu sababli avtobekatlarning zamonaviy talablarga mos ravishda loyihalanishi masalasi nafaqat transport tizimi, balki ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanish nuqtai nazaridan ham dolzarbdir.

Zamonaviy avtobekatlarning faqatgina transport almashinuvi nuqtasi boʻlib qolmay, balki shahar meʼmoriy qiyofasining ajralmas qismi sifatida ham koʻriladi. Ular shahar tashrif qogʻozi – yaʼni, turistlar va tashrif buyuruvchilar koʻradigan birinchi obyektlardan biri boʻlib xizmat qiladi. Shu sababli bekatlarning tashqi koʻrinishi milliy anʼanalar va zamonaviy arxitektura uygʻunligida barpo etilishi, ichki tuzilishi esa yoʻlovchilar uchun maksimal darajada qulay va funksional boʻlishi zarur.

Bundan tashqari, avtobekatlarning loyihalanishi jarayonida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish masalasi ham alohida ahamiyatga ega. Masalan, elektron chiptalash tizimlari, real vaqt rejimida ishlaydigan axborot panellari, onlayn xizmat koʻrsatish imkoniyatlari va yoʻlovchilarga yoʻnaltirilgan mobil ilovalar bekatlarning samaradorligini oshiradi.

Metodlar

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston shaharlarida avtobekatlarni loyihalashga doir mavjud tajribalar, shaharsozlik tamoyillari va zamonaviy texnologiyalarning qo'llanishi tahlil qilindi. Analitik metod asosida transport infratuzilmasining rivojlanishi va yo'lovchilar oqimiga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi. Shuningdek, Toshkent, Samarqand, Buxoro va Andijon shaharlarida amalga oshirilgan modernizatsiya jarayonlari amaliy misol sifatida ko'rib chiqildi.

Natijalar

Avtobekatlar shahar va shahar atrofi transport tizimining tugun nuqtasi hisoblanib, yo'lovchilar oqimini boshqarishda markaziy rol o'ynaydi. Ularning samarali faoliyati nafaqat yo'lovchilarning qulay harakatlanishini ta'minlaydi, balki transport vositalari qatnovini ham tartibga soladi. Avtobekatlar orqali:

- yo'lovchilar oqimi tartibga solinadi – turli yo'nalishdagi avtobuslarning bir joyda jamlanishi tufayli transport oqimida muvofiqlik hosil bo'ladi;

- yo'nalishlar orasida qulay almashinuv yaratiladi – shahar ichki va tashqi qatnovi o'rtasida tezkor bog'lanish hosil bo'ladi;

- servis xizmatlari taqdim etiladi – chipta kassalari, kutish zallari, axborot panellari va boshqa qo'shimcha xizmatlar yo'lovchilar uchun qulay sharoit yaratadi;

- shahar va shahar atrofi qatnovi uyg'unlashtiriladi – bekatlar ichki va tashqi transport tarmoqlarining birlashtiruvchi halqasi sifatida xizmat qiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy avtobekatlar turizmni rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Chunki ular ko'pincha xorijiy sayyohlarning shahar haqida ilk taassurotini shakllantiradi. Shu sababli avtobekatlar nafaqat transport tuguni, balki shahar imijini aks ettiruvchi muhim obyektidir.

Munozara

O'zbekiston shaharlarida avtobekatlarni loyihalashda bir qator fundamental tamoyillar inobatga olinadi:

Ergonomika va qulaylik. Yo'lovchilarning oqimini to'g'ri tashkil etish, kirish-chiqish yo'laklari, chipta kassalari va kutish zallarini ergonomik joylashtirish orqali

bekat ichidagi harakat qulayligi ta'minlanadi. Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun panduslar, liftlar va maxsus yo'laklar mavjud bo'lishi shart.

Xavfsizlik. Piyodalar oqimini transport vositalaridan ajratib, xavfsizlik choralari kuchaytirish, yong'in va favqulodda vaziyatlarga qarshi himoya tizimlarini o'rnatish, videokuzatuv va tezkor xizmat punktlari tashkil etish muhimdir.

Estetika va milliy me'morchilik. Avtobekatlarning tashqi ko'rinishi shahar dizayni bilan uyg'un bo'lishi, milliy naqshlar, tarixiy ramzlar va zamonaviy arxitektura elementlarini mujassam etishi kerak. Bu, bir tomondan, milliy an'analarni saqlash, ikkinchi tomondan esa shahar imijini boyitishga xizmat qiladi.

Barqaror rivojlanish. Ekologik toza materiallardan foydalanish, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini qo'llash, yashil hududlarni tashkil etish bekatlarning uzoq muddatli samaradorligini ta'minlaydi.

Shunday qilib, zamonaviy avtobekat loyihasi nafaqat transport ehtiyojlariga, balki ijtimoiy, ekologik va madaniy omillarga ham mos bo'lishi lozim.

Xulosa

O'zbekiston shaharlarida zamonaviy avtobekatlarni loyihalash nafaqat transport infratuzilmasining barqaror rivojlanishiga, balki shaharlarning umumiy iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Qulay va zamonaviy avtobekatlar aholining kundalik ehtiyojlarini qondirish, turizm salohiyatini rivojlantirish, tadbirkorlik uchun yangi imkoniyatlar yaratish va shaharlararo aloqalarni mustahkamlashda muhim vosita hisoblanadi.

Bunday obyektlarni loyihalashda funksionallik, xavfsizlik va ergonomika asosiy talablardan biridir. Shu bilan birga, milliy me'moriy an'analarni saqlagan holda innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish orqali avtobekatlar zamonaviy shaharsozlikning yorqin namunalariga aylanishi mumkin. Masalan, ekologik toza qurilish materiallaridan foydalanish, energiya tejamkor yoritish tizimlari, raqamli boshqaruv texnologiyalari va "aqlli shahar" konsepsiyasiga moslashtirilgan xizmatlar

nafaqat yo'lovchilarga qulaylik yaratadi, balki atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytiradi.

Kelgusida O'zbekiston shaharlarida loyihalanadigan avtobekatlarni integratsiyalashgan transport tizimining muhim bo'g'ini bo'lib, metro, tramvay va avtobus qatnovi o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, bunday loyihalar xalqaro me'yor va standartlarga mos ravishda ishlab chiqilishi, shaharlarning global turizm bozorida raqobatbardoshligini ham oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy avtobekatlarni loyihalash nafaqat transport infratuzilmasini rivojlantirishning zaruriy omili, balki iqtisodiy, ekologik va madaniy barqarorlikni ta'minlovchi strategik yo'nalish hamdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Бышов, Н.В. Экономическая эффективность, оценка качества и совершенствование управления пассажирскими перевозками в регионе. Экономические основы функционирования предприятий автомобильного транспорта: Учебное пособие / Н.В. Бышов, С.Н. Борычев, А.Б. Мартынушкин, А.В. Шемякин, К.П. Андреев, В.В. Терентьев. - Рязань: РГАТУ, 2019. - 326 с.
2. Экономическое обоснование эффективности и качества пассажирских перевозок автомобильным транспортом: Монография / К.П. Андреев, Н.В. Бышов, С.Н. Борычев, И.Н. Горячкина, Н.А. Конычева, А.Б. Мартынушкин, Т.В. Мелькумова, В.В. Терентьев, А.В. Шемякин, И.В. Федоскина. - Курск: ЗАО «Университетская книга», 2019. - 129 с.
3. Андреев, К.П. Проведение мероприятий для повышения качества обслуживания пассажиров / К.П. Андреев, В.В. Терентьев, А.В. Шемякин // В сб.: Поколение будущего: Взгляд молодых ученых - 2017 Сборник научных статей 6-й Международной молодежной научной конференции. - 2017. - С. 33- 35.